OBSERVAREA MECIURILOR, MIJLOC DE ÎNVĂȚĂMINTE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII JOCULUI

● Fiecare meci, un prilej de învățăminte ● Sfaturi pentru jucători, recomandări pentru antrenori ● Ce trebuie să observăm (și cum) la meciurile de fotbal ● Jocul echipei proprii trebuie, în mod obligatoriu, observat și apoi studiat ● Cum trebuie să conlucreze doi antrenori care observă un meci

Vizionarea meciurilor interne și internaționale trebuie să constituie pentru activitatea antrenorilor și jucătorilor un bun prilej de îmbogățire a cunoștințelor metodice și practice. Și aceasta, pentru că echipele care se întîlnesc în competițiii continentale aplică sisteme, concepții și stiluri de joc diferite, iar în componența lor evoluează jucători de valoare mondială. Din studierea jocului acestor formații avem cu toții ce învăța, în măsura în care dorim să facem acest lucru.

Partidele din cadrul marilor competiții cu caracter mondial, ca și cele care se desfășoară pe stadioanele noastre, sînt comentate cu lux de amănunte de specialiști și de cronicarii ziarelor. Toate aceste cronici rămîn la îndemîna antrenorilor și constituie un material documentar foarte util pentru studiu și aprofundare ulterioară. Însă nu toate meciurile (și în special cele transmise prin intermediul televiziunii, ca și cele la care asistăm ocazional), sînt supuse comentariilor scrise. În majoritatea cazurilor antrenorii și, mai cu seamă, jucătorii se rezumă la o simplă vizionare, se mulțumesc că au văzut jucînd cutare sau cutare echipă, rămîn cu admirația pentru virtuozitatea tehnică a jucătorului X sau Y. Apoi, o dată cu terminarea meciului vizionat, totul se dă uitării.

A viziona meciuri de mare importanță și a reține aspecte secundare sau doar pe cele care creează spectacolul, înseamnă a observa meciul cu ochi de spectator.

Pentru a contribui la unele îmbunătățiri în jocul echipelor noastre mi-am propus să dau, în rîndurile ce urmează, cîteva sfaturi jucătorilor, să fac unele recomandări metodice antrenorilor care asistă sau vizionează meciuri internaționale (interlări sau intercluburi), recomandări și sfaturi care să le fie de folos în activitatea lor practico-metodică. La drept vorbind, prin intermediul televiziunii au fost vizionate multe meciuri importante, din păcate însă nu se întrevăd îmbunătățiri în jocul echipelor și fotbaliștilor noștri.

Problema observării meciului prezintă aspecte diferite și este determinată de calitatea și funcția pe care o are antrenorul la meciul respectiv, ca și de scopul observării. Datorită specificului activității sale, antrenorul se poate găsi în următoarele situații: SPECIALIST (care, în dorința de a acumula cît mai multe cunoștințe metodice, profită de toate ocaziile ce i se oferă în acest sens); ANTRENOR, care asistă la meciul viitorului adversar; ANTRENOR al echipei angrenată în meciul respectiv; ANTRENOR METODIST care primește sarcini speciale de la organele de conducere a fotbalului.

Față de aceste situații în care scopul este diferit, modul de desfășurare și organizare a observării va fi, de asemenea, diferit.

În general, într-un meci pot fi observate și consemnate: *concepția și stilul de joc al echipelor, sistemul de joc și dinamica lui, caracteristicile acțiunilor de atac sau de apărare, nivelul de pregătire fizică și tehnică a jucătorilor, aplicarea principiilor tactice* (sprijinirea reciprocă, crearea superiorității numerice, trecerea rapidă din atac în apărare și invers), combinații și scheme tactice la executarea loviturilor libere, ritmul și viteza de joc, eventuale forme speciale de atac sau de organizare a apărării, felul cum apărările sau înaintările combat diferitele forme speciale de atac și, respectiv, de apărare.

Aspectele pe care le ridică un meci sînt numeroase. Pentru antrenor este destul de greu să le urmărească și, în același timp, să le consemneze pe toate. De aceea, mai eficace și mult mai folositor este procedeul de a urmări și înregistra numai unele aspecte.

În primul caz, cînd antrenorul asistă ocazional la meciuri sau le vizionează pe micul ecran, condițiile de observare sînt foarte bune, deoarece antrenorul nu este angrenat în tensiunea meciului, nu are emoții și răspundere. În această situație, observarea poate fi folositoare dacă antrenorul își propune să urmărească aspecte care îl interesează în mod deosebit, dar care trebuie înregistrate, unele în timpul desfășurării jocului, altele consemnate puțin timp după terminarea meciului.

Așadar, cînd antrenorul știe că echipa X sau Y aplică în mod eficace o anumită tactică de joc (de exemplu o bună organizare a apărării urmată de contraatacuri fulgerătoare) atunci își va concentra atenția în mod deosebit asupra acestor probleme. Cunoscînd deci că echipa X își bazează jocul pe contraatacuri bine dezvoltate, antrenorul își va axa observația pe felul cum acestea sînt inițiate, dezvoltate și finalizate, va înregistra situațiile din care sînt declanșate, poziția precum și circulația mingii și a jucătorilor.

Fiecare antrenor cunoaște posibilitățile și deficiențele echipei pe care o pregătește. Nu rare sînt cazurile cînd antrenorul, cu toată strădania lui, nu reușește să realizeze tot ceea ce își propune. În această situație, observarea meciului vizionat se va axa în mod deosebit tocmai pe aspectul deficitar în jocul propriei formații. De pildă, dacă apărarea prezintă deficiențe în organizare, antrenorul va urmări felul cum se organizează apărarea echipei al cărui joc îl vizionează.

Săptămînile care au trecut au fost bogate în meciuri în cadrul competițiilor continentale, intercontinentale și interne. Cu ocazia unei vizite în capitala R. P. Bulgaria, am asistat la meciurile Levski — A. C. Milan, la derbiul campionatului T.S.K.A. Cerveno Zname — Lokomotiv, iar la televiziune am urmărit meciul Celtic (Scoția) — Racing Club (Argentina). De la început mi-am propus să urmăresc felul cum italienii își organizează apărarea, mișcarea și activitatea apărătorului liber, precum și activitatea jucătorului coordonator, Rivera. Nu este cazul să intru în detalii; vreau numai să menționez că îndreptîndu-mi atenția, în principal, asupra acestor aspecte, îmi apare acum cu multă claritate felul cum se organizează o apărare care folosește jucătorul liber și de asemenea felul cum este îndeplinită funcția de coordonator de joc.

Este de la sine înțeles că în meciurile amintite au apărut în mod pregnant și alte aspecte care ar trebui să fie luate în considerare de fotbaliștii noștri, aceasta cu atît mai mult cu cît în jocul echipelor românești ele apar ca deficiențe permanente. A ieșit, astfel, în evidență dăruirea totală a jucătorilor pentru victorie, ritmul și viteza de joc susținute permanent, lupta înaintașilor împotriva apărătorilor (presing), ca să nu mai vorbim de execuțiile tehnice superioare efectuate în condițiile unui joc extrem de bărbătesc și de atletic. Nu au existat multe momente de relaxare sau de autoliniștire și nici acțiuni care să poarte amprenta jocului lent, cu multiple pase înapoi sau lateral. Totul este canalizat spre poartă.

Sînt probleme asupra cărora jucătorii și antrenorii ar trebui să mediteze, apoi să le pregătească la orele de antrenament. Altfel, vom rămîne mereu în urmă.

OBSERVAREA JOCULUI VIITORULUI ADVERSAR. Antrenorii echipelor fruntașe, ca și ai celor reprezentative se interesează din ce în ce mai mult de stadiul de pregătire al viitorului adversar, de concepția și tactica de joc ale acestuia. În acest scop, se folosesc diferite mijloace de informare (presa, convorbirea etc.) însă, mijlocul cel mai important rămîne observarea directă. Scopul observării este acela ca, pe baza ei, să se determine conținutul planului tactic și al pregătirii speciale.

Observarea jocului viitorului adversar se face printr-o muncă organizată și prin luarea unor măsuri cu caracter organizatoric și metodic dintre care menționăm: elaborarea unui plan de observare care va cuprinde principalele mijloace de realizare, ca și stabilirea semnelor convenționale necesare înregistrărilor.

Cu privire la jocul viitorului adversar este bine ca antrenorul să procedeze în felul următor:

a) *Alcătuirea unor concluzii parțiale* efectuate în baza informărilor și a datelor culese înainte de a asista la meci. Aceste informări, cu toate că sînt de ordin general, sînt totuși folositoare pentru observarea directă a meciului.

b) *Observarea* se consemnează prin înregistrări și aprecieri ca de exemplu:

— formația echipei;

— aprecieri asupra pregătirii tehnice și fizice a echipei adverse;

— sistemul de joc folosit și dinamica jocului;

— caracteristicile formelor de atac și de apărare a echipei observate;

— ritmul și intensitatea acțiunilor;

— punctele tari, precum și slăbiciunile echipei;

— înregistrarea unor acțiuni tactice specifice și care au un caracter permanent;

— înregistrarea unor scheme tactice la momentele fixe ale jocului;

— înregistrarea unor combinații tactice utilizate frecvent.

Înregistrările trebuie interpretate și corelate cu aprecierile antrenorului pentru ca, pe baza lor, să se formuleze concluziile. Toate datele culese și concluziile pot fi de un real folos în vederea pregătirii speciale anterioară meciului cu echipa observată. Dacă este cazul, tactica echipei proprii va fi adoptată în funcție de jocul adversarului și particularitățile lui

OBSERVAREA JOCULUI ECHIPEI PROPRII. A observa desfășurarea unui meci în care echipa proprie este angrenată și a lua măsuri imediate — dacă e cazul — de îndreptare a situației, nu este un lucru atît de ușor. De asemenea, a reuși să cuprinzi întreaga desfășurare a meciului dar, în același timp, să selectezi aspectele esențiale ale partidei, constituie o activitate pe care o poate realiza un antrenor cu multă experiență și care știe să-și organizeze bine observația.

S-ar părea că antrenorul trebuie să observe numai jocul echipei adverse pe considerentul că jocul echipei proprii îi este cunoscut. Faptul că în meci intervin o serie de factori neprevăzuți face ca observația să cuprindă acțiunile ambelor echipe. Pe lîngă toate acestea, tensiunea de care este cuprins și antrenorul, ca și sfaturile... binevoitorilor care-l înconjoară de obicei, fac ca observația să fie dificilă.

Urmărind desfășurarea meciului, antrenorul nu trebuie să observe numai circulația mingii sau numai faza de joc. A urmări numai mișcarea jucătorului care manevrează mingea înseamnă a privi meciul cu ochi de spectator, ceea ce înseamnă neobservarea unor aspecte esențiale în desfășurarea lui.

Fiind un tehnician, în răstimpul celor 90 de minute de joc antrenorul trebuie să fie atent la:

— felul în care jucătorii săi aplică planul tactic și recomandările de joc, dar și felul cum reacționează adversarul;

— modul cum jucătorii realizează caracteristicile concepției de joc și cum respectă sarcinile postului;

— eventualele deficiențe de ordin tactic care apar în atac sau apărare, pe compartimente, sau la unii jucători;

— cum acționează adversarul, precum și direcția principală a atacului advers;

— sistemul de joc al adversarului;

— părțile tari și slabe ale adversarului.

De fapt, un singur antrenor nu poate observa decît aspectele esențiale ale meciului. Bineînțeles că observarea este mult ușurată dacă meciul este urmărit de doi specialiști și dacă aceștia își organizează observația pe baza unui plan dinainte stabilit. Sarcina observării poate fi împărțită în așa fel încît fiecare antrenor să urmărească aspecte diferite. Astfel, în timp ce unul observă jocul echipei proprii, celălalt este atent la jocul echipei adverse sau în timp ce unul urmărește desfășurarea generală a partidei, celălalt efectuează înregistrări, grafice, însemnări etc.

O ultimă indicație: antrenorul (sau antrenorii) nu trebuie să se rezume numai la „a observa" sau la cîteva constatări și apoi să uite că, în baza acestor observații, trebuie să ia măsuri.

conf. N. ROȘCULEȚ

TEHNICA, ÎN PRIMUL RÎND!

Vreau să pledez în rîndurile de mai jos pentru o singură idee: **ridicarea fotbalului nostru pe o treaptă superioară este posibilă numai atunci cînd jucătorii vor poseda o tehnică dusă pînă la virtuozitate.** Iar pentru a se ajunge la această virtuozitate (în cucerirea căreia fotbaliștii trebuie cointeresați) este necesar un șir de măsuri organizatorice care să aducă fotbalul nostru pe o bază reală. Numai atunci, avînd o organizare la fel de bună și de reală (repet cuvîntul) ca cea care există în țările cele mai înaintate din punct de vedere fotbalistic de pe continent și din lume, ne vom putea întrece cu acestea de la egal la egal.

Dar iată că m-am lăsat furat de gînduri și am uitat de ideea arătată în primele rînduri ale acestui articol: **necesitatea** (dictată de contextul fotbalului actual) **ca jucătorii noștri să posede o tehnică șlefuită pînă la perfecțiune.** Iar **ÎNSUȘIREA UNEI TEHNICI CÎT MAI DESĂVÎRȘITE ÎI VA PERMITE JUCĂTORULUI** (care, deci, nu va mai avea probleme cu „manevrarea" balonului) **O GÎNDIRE TACTICĂ SUPERIOARĂ.**

Și spunînd aceasta, mă gîndesc în special la jocul fotbaliștilor noștri în meciurile de la Zürich și Budapesta. Sînt de acord — așa a reieșit din comentarii — că planul tactic adoptat pentru aceste două întîlniri nu a fost cel mai bun. Dar nu pot fi de acord cu cei care, în acele ocazii, ne-au reprezentat țara: **ei nu au avut personalitate în joc, nu au dat dovadă de inițiativă pentru a echilibra cît de cît cursul jocului și pentru a stăvili avalanșa golurilor.**

La fotbal, în focul disputei, nu prea există timp de gîndire și cei ce îmbracă tricoul unei echipe trebuie să rezolve destule situații de joc în fracțiuni de secundă. Aceasta însă, ca să revin din nou, este posibil numai atunci cînd atenția jucătorului nu se mai îndreaptă și spre manevrarea mingii (care trebuie să devină o a doua natură). **Redresarea fotbalului nostru trebuie, deci, axată în primul rînd pe dezvoltarea pregătirii tehnice, fundamentul pe care se dezvoltă și se perfecționează jocul.**

Cum se poate ajunge la un asemenea grad de măiestrie? Prin luarea acelor măsuri care să-i împingă pe fotbaliști și pe antrenori să nu precupețească nici un efort în munca lor.

Și cu aceasta ajung în miezul problemei: **antrenorii și jucătorii noștri lîncezesc prea mult. Un program săptămînal, cu șapte ore de antrenament efectiv, este insuficient pentru stadiul actual al fotbalului.**

Mă întreb: oare **Eusebio, Pele, Bobby Charlton, Rocha** sau **Mazzola** au lucrat numai cîte șapte ore pe săptămînă pînă cînd au ajuns la perfecțiunea care-i caracterizează? Mă îndoiesc! În afara orelor de antrenament în colectiv, numai ei știu cîte antrenamente individuale au făcut pînă a ajunge la cea mai înaltă treaptă a măiestriei sportive.

Amintind de aceste nume sonore în arena fotbalului mondial, mă gîndesc: **oare nu se poate ca și în fotbalul nostru să răsară asemenea personalități? Hotărît că se poate!**

Antrenamentele colective sînt prea rigide, forțate, se desfășoară sub tensiunea nervoasă a meciului care va veni peste cîteva zile. Repetate zilnic, aduc jucătorii la o stare de oboseală psihică și au o influență negativă asupra randamentului lor. Antrenamentelor individualizate, cred eu, ar trebui să li se acorde ponderea cea mai mare: 2—3 ore zilnic, de care ar trebui ca ei să răspundă.

În cadrul unei partide, deficiențele de tehnică nu se manifestă în general, la întreaga echipă, ci la 5—6 jucători. Totuși, sarcina remedierii acestor deficiențe în cadrul unui antrenament colectiv revine și celorlalți. De ce? Trebuie să avem încredere în jucători, lăsînd la latitudinea lor această sarcină de perfecționare a registrului.

Este momentul ca antrenorii și jucătorii să-și mobilizeze forțele și să realizeze acea cotitură de 180 de grade care să situeze fotbalul românesc pe un loc de cinste în ierarhia fotbalului mondial. Primul pas care trebuie făcut este calificarea echipei noastre în turneul final al campionatului mondial de la Ciudad de Mexico, din 1970.

L. BACUȚ
antrenor

PRECIZĂRI OFICIALE ÎN LEGĂTURĂ CU JOCUL PORTARULUI

In nr. 73 al revistei noastre am semnalat cîteva confuzii care există în legătură cu jocul portarului, în lumina ultimelor modificări de regulament și decizii F.I.F.A. Colegiul central al arbitrilor s-a sesizat și ne-a trimis următoarele precizări:

„În urma hotăririi luate de „International Board", textul paragrafului 5 al art. 12 din regulamentul jocului se redactează după cum urmează:

5. Fiind portar:

a) face mai mult de 4 pași ținînd mingea, bătînd-o de pămînt sau aruncînd-o în aer și prinzînd-o din nou, fără a o lăsa pentru a putea fi jucată de un alt jucător, sau

b) recurge la manevre care după părerea arbitrului au ca scop numai să întîrzie jocul și astfel să risipească timp și să dea un avantaj incorect echipei sale

va fi pedepsit cu o lovitură liberă indirectă acordată echipei adverse pe locul unde a fost comisă greșeala.

Comentarii.

In scopul elucidării textului de mai sus, iată cîteva precizări:

Pentru a nu comite greșeli și a fi penalizat, portarul — după ce a prins mingea în mîini — trebuie s-o degajeze în timpul cît face patru pași, indiferent dacă în acest interval o ține în mîini, o bate de pămînt, o aruncă în aer sau este atacat de un adversar. Numărarea celor patru pași începe din momentul cînd mingea intră sub controlul portarului.

Dacă după ce a prins mingea, portarul îi dă drumul pe pămînt înainte de a face primul pas, o conduce cu piciorul și după al 4-lea pas o reia în mîini fără a o degaja însă, el va fi penalizat cu o lovitură liberă indirectă. De asemenea, el va primi aceeași sancțiune dacă după ce a prins mingea, o va lăsa pe pămînt înainte de a face primul pas, o va conduce cu piciorul mai mult de patru pași și o va lua din nou în mîini. În cazul cînd, însă, nu o va lua în mîini după ce a condus-o mai mult de patru pași, ci o va degaja cu piciorul, el nu va fi pedepsit.

Pasarea repetată a mingii între portar și un coechipier în scopul tragerii de timp va fi sancționată cu o lovitură liberă indirectă. La fel se va proceda și atunci cînd portarul stă pe loc cu mingea în mîini, pentru a trece timpul.

Portarul poate juca mingea mai mult de 4 pași, ca orice jucător de cîmp, cu piciorul sau capul, dar nu și cu mîinile, fără a fi penalizat.

Prezentul text și comentariile pe marginea lui înlocuiesc pe cele anterioare și intră imediat în vigoare".

COLEGIUL CENTRAL AL ARBITRILOR